

Nr 445.

Av herr Larsson i Hedenäset m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 69, angående statsbidrag till anordnande samt om- och tillbyggnad av ålderdomshem.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 69 framlägges förslag till statsbidrag till anordnande samt om- och tillbyggnad av ålderdomshem. Härvid föreslås att sådant bidrag skall utgå med lägst 10 och högst 50 % av ett i varje särskilt fall fastställt bidragsunderlag.

En utformning av statsbidragsbestämmelserna på sätt i propositionen föreslagits medför att hänsyn ej tages till de i olika delar av landet varierande byggnadskostnaderna. Sådana variationer torde, vid en likvärdig standard å de olika byggnadsföretagen, ej vara möjliga att undvika. Framför allt i övre Norrland äro byggnadskostnaderna högre än i landet i övrigt. Orsakerna härtill äro klimatiska förhållanden samt högre material- och transportkostnader m.m. Därför synas ock i här föreliggande fråga undantagsbestämmelser för Norrbottens och Västerbottens län vara synnerligen motiverade.

Att så är förhållandet framgår bl. a. av en på uppdrag av 1949 års statsbidragssakkunniga för ålderdomshem m. m. av byråchefen Ali Berggren utarbetad P M, intagen som bilaga till kommitténs betänkande. Ur densamma, som avsåg förhållandena år 1949, må i detta sammanhang anföras:

”Kostnaderna per plats vid nybyggnader äro ganska svåra att fixera. Med den allmänna standard, de rumsytor och den utrustning, som svarar mot riktlinjerna i det förut nämnda riksdagsbeslutet och som äro oefftergivliga, kan kostnaden per plats f. n. i Mellansverige uppskattas till omkring 14 000 kronor. I norra Sverige äro byggnadskostnaderna högre, och platskostnaden kan anges till omkring 16 000 kronor.”

I sitt yttrande över av 1952 års åldringsvårdsutredning den 28 oktober 1952 avgivet betänkande anför kungl. socialstyrelsen bl. a. följande:

”I enlighet med vad socialstyrelsen framhållit i yttrande över 1949 års statsbidragssakkunnigas förslag anser styrelsen dock, att det varit önskvärt att det högsta bidragsunderlaget fastställts med ett väsentligt högre belopp för Västerbottens och Norrbottens län än för riket i övrigt. Byggnadskostnaderna i övre Norrland tala nämligen klart för en sådan anordning.”

Som en följd av de ovedersägligt högre byggnadskostnaderna i övre Norrland kommer, med den utformning av statsbidragsbestämmelserna som i propositionen föreslagits, denna del av landet i realiteten att erhålla ett å de verkliga byggnadskostnaderna procentuellt lägre statsbidrag än övriga delar av landet.

Utöver de höga byggnadskostnaderna kunna ytterligare skäl åberopas. Jämväl det som regel höga skattetrycket, liksom att — på grund av utflyttningen av personer i produktiv ålder — antalet vårdbehövande åldringar utgör en förhållandevis stor del av befolkningen, gör att ernåendet av en tillfredställande åldringsvård i övre Norrland hårt belastar kommunernas ekonomi. Om de konsekvenser av en otillräcklig statsbidragsgivning, som kunna befaras, anför socialstyrelsen i sitt här ovan omnämnda yttrande bl. a. följande:

”Därest bidragen till landskommunernas byggnadskostnader icke göras tillräckligt stora, måste man tyvärr befara, att vårdförhållandena i de kommuner, som ha det största relativa antalet vårdbehövande åldringar, bli sämre än i kommuner med ett gynnsamt läge i fråga om åldringarnas antal.”

Det kan ur dessa synpunkter ifrågasättas om ej en utökning av den föreslagna bidragsskalan vore motiverad i så måtto att kommuner med synnerligen svagt skatteunderlag kunde erhålla mer än 50 % i statsbidrag. Som synnerligen angeläget framstår dock att ej kommuner med av olika yttre orsaker betingade höga byggnadskostnader komma i ett oförmånligare läge än andra kommuner i landet.

Den upplägging av statsbidragsgivningen, som i föreliggande Kungl. Maj:ts proposition föreslås, medför att en decentralisering av statsbidragsgivningen blir möjlig. Detta är förvisso av betydande värde. Angeläget måste dock vara att detta icke i onödan sker till priset av rimliga rättvisekrav, liksom ej heller att åldringsvården blir eftersatt. Ett beaktande av dessa senare synpunkter framstår som synnerligen angeläget och borde även vara möjligt att ernå.

Detta synes kunna ske antingen genom att ett högre bidragsunderlag, förslagsvis 2 000 kronor högre per vårdplats, fastställes för Norrbottens och Västerbottens län eller genom att Kungl. Maj:t ges i uppdrag att, efter prövning av varje särskilt fall, fastställa det högre bidragsunderlag som är motiverat på grund av att byggnadskostnaderna äro högre än genomsnittligt.

Genom komplettering av statsbidragsbestämmelserna i enlighet med ett av ovan anförda alternativa förslag skulle en större rättvisa mellan olika delar av landet åstadkommas. Med hänsyn till det enklare handlägningsförfarande som enligt det förstnämnda alternativet ernås tor-

de måhända detta vara att föredraga. De kostnadsökningar som härav föranledas för staten synas därjämte bli av så ringa omfattning, att någon uppräknings av det av Kungl. Maj:t för ifrågavarande ändamål äskade beloppet ej torde erfordras.

Med stöd av vad ovan anförts få vi hemställa,

att riksdagen måtte, i enlighet med vad ovan anförts, besluta om en sådan utformning av bestämmelserna för statsbidrag till anordnande samt om- och tillbyggnad av ålderdomshem, att bidragsunderlaget per vårdplats för Norrbottens och Västerbottens län fastställas till ett belopp 2 000 kronor högre än för landet i övrigt, detta såväl för byggnadsföretag som färdigställt under tiden 1 juli 1946—31 december 1951 som för byggnadsföretag som färdigställt eller färdigställas efter sistnämnda dag, samt

att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till de författningsändringar som härav föranledas.

Stockholm den 10 mars 1953.

Harald Larsson
i Hedenäset.

J. H. Johansson
i Norrfors.

Carl Östlund.